

דבן שיור ל' כוסות הכסא של דבן

הרכב שדור

ניסן תש"ז

(ד) אגרות למה (ה"א)

ובדבר מדת הרביעית ידוע שיטת הצל"ח שהשיעורים לפי האצבעות ולפי הביצים שבזמן הגמי היו שוין ובזמננו שיעור האצבעות גדול משיעור הביצים ערך כפלים ועיין בחת"ס שם מש"כ ע"ן עכ"פ גם החת"ס מסכים שהרביעית הוא כלי המחזיק מים הנופלים משלש ביצים וכן צריך לנהוג למעשה.

יידו.

משה פיינשטיין

(א) אור אור ס' תצ"ב (ע"ב)

(ב) ל"ב (א"ס)

(ג) דה"ל ס' דר"ט (ז"ה א' רביעית)

(ד) אגרות למה - אור ח"א (ס' ק"ו)

(ה) קולת הלכות - ח' שיור קלנצקי

(א) אור אור ס' תצ"ב

ט שיעור הכוס (כו) רביעית (כח) לאחר שימזגנו (כט) אם רוצה למזגו * וישתה (ל) כולו או (יא) רובו ואם יש בו הרבה רביעיות (לא) שותין ממנו כל כך בני אדם (לב) כמנין רביעיות שבו יו"ש ואמרים שצריך לשתות (לג) רוב הכוס אפילו מחזיק כמה רביעיות

(ב) ל"ב (ע"ב)

ט (כו) רביעית. ושעורו עיין לעיל נסמין רע"א ס"ק ס"ח נמ"כ ס"ס: (כח) לאחר שימזגנו. היינו דלא בעינן רביעית יין חי אלא רביעית ביחד עם המים שמוזג נו. ובזמניהם שהיו היינו חוקים מאלד היו מוזגין על חד חלה ובזמנינו שהיינו חלשים עיין לעיל נסמין ער"ב ס"ק ט"ו נמ"כ: (כט) אם רוצה למזגו. ר"ל דבזמנינו שהיינו חלשים (לח) אין חויב למזגו אפילו לכחלה. ודע דאפילו אם שומה יין חי וחוק (לט) מ"מ צריך דוקא רביעית שלם דלא חלקו חז"ל בשיעורים: (ל) כולו או רובו. היינו כולו לכחלה או רובו דדיעבד ובמדינות שהיין ביוקר אפילו לכחלה סגי ברובו אך כוס רביעית ישתה כולו כדי שיהא יכול לנרץ ברכה אחרונה לכו"ע [אחרונים]. יש שמקמלין וכועסין על המשרתים אם שומין הרבה ועמידין לימן אם הדין שמכשילן ומונען מן המנוחה [ח"א]:

(ג) דה"ל ס' דר"ט

ולמעשה נראה דלענין דאורייתא כגון כוית מנה גליל פסקו בדאי יש להחמיר כדבריהם וכן לענין קידוש של לילה דעיקרו הוא דאורייתא ג"כ נכון לחוש לכחלה לדברי הצ"ח הנ"ל וכן בחת"ס סופר מחמיר ג"כ לענין רביעית כדבריו [ומיהו לענין קידוש שחרית ולשאר כוס של ברכה יש לסמוך על מנהג העולם שנהגין כמבואר נמ"א ופמ"ג וס"א] ועכ"פ יראה לכחלה שיחזיק הכוס כשי צי"ס עם הקליפה וכנ"ל. ודע עוד דאפילו לדברי הצ"ח שהכוס צריך להחזיק כג' ביצים שלנו מ"מ לענין שחית הכוס בדאי יש לסמוך להקל שלא ישתה אלא כמלא לוגמיו וידיה אף שלא יעלה כ"א עד קרוב לשליש הכוס וכמו שפסק דה"ח דלכל אחד כמלא לוגמיו וידיה משערין ואף שפקפקו לעיל בענין זה על דבריו מ"מ מרי חומרי לא עבדינן וע"כ מי שאין לו יין כ"כ ישתה רק כמלא לוגמיו וידיה והיחזיק ישייר עד למחר ובשחרית יכול לקדש על כוס של קטן מזה וכמ"ש למעלה:

(ד) קולת הלכות - ח' שיור קלנצקי

והנה מדדתי עם מו"ר שליט"א בדרך הנ"ל ועלה בידנו הביצה 1.87 אנס (55cc), ונמצא ביצה ומחצה 2.81 אנס (82.5cc), ואמר מו"ר שליט"א להוסיף קצת ולקבוע השיעור 2.9 אנס (85.7cc), ואמר שאפשר להקל להעמיד הרביעית כשיעור זה, אף דנרא' טוב להחמיר להחשיב הרביעית כמ"ו 4 אנס וכמו שיחבאר. וגם בספר קול דודי (דפו"ח פ"ב סעי' ו) מדד ועלה בידו שיעור 2.9 אנס.

והוסיף מו"ר שליט"א עוד בזה, דע"פ שיעורו של החת"ס שהאמה הוא כמו 24 אינטש, יש מקום להחמיר בשיעור הרביעית עד כמעט 6 אנס, וכן מו"ר שליט"א נוהג למעשה. אך להלכה ולמעשה אמר מו"ר שליט"א לקבוע שיעור הרביעית כהוראת החזו"א, דהיינו 5.1 אנס (150cc), כי באמת גם זה הוא חומרא והנוהג כדברי החזו"א ודאי לא הפסיד, עכ"ד.